

De 2e nieuwsbrief van de vogelwerkgroep

We zijn weer een paar maanden verder. Vreemde en ook wel onplezierige maanden, maar toch ook een mooi voorjaar waarop veel te beleven viel. Daarover in deze nieuwsbrief de nodige berichten.

Voorlopig hebben we nog geen excursies gepland, want met in achtneming van de 1,5m regels zijn vogelexcursies in de praktijk niet uitvoerbaar.

Hoe het dit jaar verder gaat is afwachten. Zodra het kan gaan we weer op pad, jullie worden op de hoogte gehouden!

Hopelijk hebben velen van jullie toch kunnen genieten van het afgelopen voorjaar en kunnen jullie ook nog genieten van de mooie natuur om ons heen in de komende periode!

En vergeet niet eens wat leuke vogelbelevissen die je hebt meegemaakt of wat leuke vogelfoto's die je hebt gemaakt in te sturen voor de volgende nieuwsbrief!

Het jubileum

Ondanks alles is het toch nog steeds ons jubileumjaar. We hopen dat onze plannen daarvoor door kunnen gaan, eventueel uitgesteld naar later datum.

Kunnen we 29 augustus onze wandeling en gezellige bijeenkomst houden? We weten het niet, maar, eerlijk gezegd moeten we toch al een beetje met uitstel rekening houden.

Kan onze avondbijeenkomst met lezing op 19 november doorgaan? Het is nog ver weg en laten we hopen dat we dan weer in normaal vaarwater zijn gekomen! Maar zeker weten doen we het nog niet.

Wat wel gewoon doorgaat is de verkiezing van de Broedvogel van Zuidlaren, zij het dan dat het moment van definitieve keuze nog wat onzeker is.

Zie het stukje van Gerard hiernaast met de laatste status en een hernieuwde oproep om nog kandidaten aan te melden.

Blauwborst, De Onlanden – Foto: Ger Kleefman

De broedvogel van Zuidlaren

Er zijn een paar reacties binnengekomen op het artikel in de vorige nieuwsbrief over de verkiezing van de broedvogel van Zuidlaren. Sommigen denken al te weten welke vogel met de eer gaat strijken, anderen kwamen met mooie aanvullingen. Zo is de appelvink aan het rijtje toegevoegd en maakt nu ook de watersnip deel uit van de longlist. De voorlopige kandidatenlijst, in willekeurige volgorde, ziet er nu als volgt uit.

Appelvink
Grauwe klauwier
Zwarte specht
Groene specht
Boompieper
Boomleeuwerik
Boomklever
Zeearend
Kluut
Geoorde fuut
Veldleeuwerik
Witwangstern
Tureluur
Geelgors
Roek
Watersnip

Boompieper

Het lijkt alsof onze eindredacteur van onze kersverse nieuwsbrief al een keuze heeft gemaakt, gezien de kop van de nieuwsbrief, maar

.... het vraagt ook wel aan dat het zeker nog niet beslist is!

Welke vogel wil jij op deze plek hebben staan?

Je kunt nog tot 15 juni aangeven welke vogel er naar jouw idee ontbreekt op het lijstje. Wanneer je van mening bent dat een vogel absoluut niet thuishoort in dit rijtje, laat het ons ook weten.

Wanneer alle aanvullingen binnen zijn, gaan de vogelwerkgroepcoördinatoren daar een shortlist van circa vijf vogels van maken. Uiteindelijk mondt dat uit in een verkiezing waar alle werkgroepleden aan deel kunnen nemen.

Hoe we dat gaan doen? Waarschijnlijk tijdens een werkgroepbijeenkomst in september, wanneer hopelijk alles weer een beetje genormaliseerd is wat corona betreft, gaan we de broedvogel van Zuidlaren definitief bepalen.

Nu is de vraag dus: welke vogel ontbreekt volgens jou op de longlist of welke wil je juist weglaten. Stuur je suggesties voor 15 juni naar: g.j.dekker@me.com

MUS-telling van Sovon

Dit voorjaar heb ik mij bij Sovon aangemeld voor de MUS-telling. Een vrij laagdrempelige telling waar je niet heel veel tijd in hoeft te stoppen, maar wat toch heel veel gegevens oplevert wat betreft aantallen en verspreiding van broedvogels in Nederland.

MUS staat voor Meetnet Urbane Soorten. Al sinds 2007 worden de broedvogels in stedelijke omgeving via de MUS-tellingen in kaart gebracht. Meer dan 850 tellers doen mee met MUS.

Doel

Aantallen en verspreiding vastleggen van min of meer algemene 'stadsvogels', in aanvulling op de andere broedvogeltellingen (BMP). Stedelijke omgeving omvat dorpen en steden, maar ook haven- en industriegebieden.

Welke soorten

Alle soorten worden geteld. In de praktijk gaat het doorgaans om ongeveer 35 soorten.

Werkwijze

Drie tellingen per seizoen, ieder ongeveer anderhalf uur:

- Tweemaal tussen half uur voor zonsopgang en twee uren erna: (a) tussen 1 en 30 april, en (b) tussen 15 mei en 15 juni;
- Eénmaal in de avonduren: tussen 15 juni en 15 juli;
- Op 8 tot 12 telpunten, zo dicht mogelijk bij door Sovon aangewezen locaties
- Precies vijf minuten tellen per punt;
- Ter plaatse verblijvende vogels allemaal tellen, zowel zingende als foeragerende of overige (geen onderscheid nodig);
- Overvliegende vogels alleen tellen als ze binding met terrein hebben (jagende Sperwer: ja; overtrekkende Kemphanen: nee).

Gegevens invoeren

De telling kan meteen in het veld met de app Avimap worden ingevoerd.

Resultaten

Elke teller ontvangt de speciale MUS-nieuwsbrieven met tips, wetenswaardigheden en resultaten. Soms worden overzichten gepubliceerd in Sovon-Nieuws, provinciale nieuwsbrieven of andere media.

Zie ook: <https://www.sovon.nl/nl/MUS>

Meedoen

Ik heb inmiddels de eerste MUS-telling uitgevoerd. Op 12 punten (door Sovon bepaald) in de bebouwde kom van Zuidlaren heb ik de eerste zonsopkomst-telling in april gedaan. Totaal moet je dus drie keer in het voorjaar de route afleggen en onderweg bij de 12 vooraf vastgelegde punten 5 minuten alle vogels gaan tellen. Misschien ook iets voor jou? De postcodegebieden ZuidEs en Annen zijn o.a. nog vacant

De aanmeldprocedure is vrij simpel:

1. Meld je aan via [sovon.nl/mus](https://www.sovon.nl/mus)
2. Claim een vacant postcodegebied
3. Voer je telling online in via [sovon.nl](https://www.sovon.nl)

Door mee te doen, krijg je zelf ook meer kennis over de vogels in je eigen dorp of stad. Uiteraard wil ik je graag helpen wanneer je vragen hebt over MUS en het gebruik van de app Avimap.

Gerard

Bij Sovon zijn hesjes te bestellen die je tijdens de telling aan kunt doen. Juist omdat je voortdurend in stedelijk gebied aan het tellen bent, is het wel handig dat je een hesje aan hebt. Hondenuitlaters en andere 'vroeg vogels' kijken nog wel eens verbaasd en vragen zich af wat je aan het doen bent.

Afgelopen voorjaar

Het voorjaar staat zoals altijd in het teken van tellingen en inventarisaties. Een belangrijk onderdeel is de BMP (broedvogel monitoring project) van Tusschenwater. Daarvoor zijn we nu zo'n beetje halverwege. Het gebied Tusschenwater is hiervoor opgedeeld in 3 stukken, Oost, Midden en West. De hoofdtellers hiervan zijn resp. Bob, Dick en Eelke, Gerard. Hieronder iets meer, met wat resultaten en bijzonderheden.

Naast Tusschenwater worden m.i.v. dit jaar ook twee gebieden langs het Zuidlaardermeer, die in beheer zijn bij HDL (Drents Landschap), geteld. Een vrij klein stuk bij Midlaren en een flink stuk bij De Groeve, de zgn. Zuidoevers. De BMP-tellingen hiervan worden uitgevoerd door Dick, Eelke en Bob. Deze BMP's maken onderdeel uit van een integraal telproject van alle oevergebieden van het Zuidlaardermeer en de nabij gelegen polders. Behalve de twee gebieden die wij nu tellen is alles daarvan in beheer bij Gronings Landschap. Zij hebben het initiatief genomen voor deze integrale telling.

Ervaringen in Tusschenwater-West

Het is een prachtig voorjaar. Een klein beetje aan de droge kant, maar wel heerlijke temperaturen en
... de vogels in Tusschenwater trekken zich helemaal niets aan van de Corona-crisis. Alsof het een voorjaar is zoals alle anderen.

Wij hadden het ons iets anders voorgesteld. Normaal gesproken inventariseren we de broedvogels in tweetallen, maar dat hebben we in maart en april toch maar niet gedaan. De laatste telling hebben we het op anderhalve meter afstand wel weer geprobeerd. Samen met Ben ter Veer een prachtige ronde gemaakt in Tusschenwater-west. We hebben nu totaal drie telrondes gehad, nog vijf te gaan.

Bijzondere waarnemingen

Tijdens de eerste telling van dit broedseizoen vloog een velduil vlak voor mijn voeten op. Hij/zij ging 50 meter verderop weer rustig zitten waar ik deze prachtige uil met

zijn gele iris heel goed kon zien. In 2015 zijn we de velduil ook regelmatig tegengekomen. Daarna niet meer. Half april zat er een draaihals in ons gebied. Eerlijk gezegd vloog de draaihals van ons gebied naar dat van de Schoppertjes, Tusschenwater-Midden. Ik heb hem genoteerd, maar aan het eind van het seizoen zal dit aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid geen territorium opleveren. Tot en met half april hield een brilduiker zich op in ons gebied. Ook bijzonder in deze tijd van het jaar.

Oeverzwaluwenwand

In overleg met Stichting het Drentse Landschap (SDL) hebben we een wand gerealiseerd voor oeverzwaluwen. Vorig jaar kwamen de oeverzwaluwen spontaan in een slootkant zitten en hebben daar circa 80 tunneltjes gegraven. De aannemer heeft aan het eind van het jaar deze slootwal weer in originele staat opgeleverd, zodat daar geen plek meer was voor de oeverzwaluwen. Dus een nieuwe wand aangelegd met een vrije aanvliegroute en een mooie steile kant, maar tot op heden maken de zwaluwen geen gebruik van de aangeboden woonruimte, de natuur gaat zijn eigen gang. Een handjevol oeverzwaluwen vliegt wel rond bij de oude plek. Hang naar het vertrouwde? Het zijn net mensen.

De Zeelandbrug

Tijdens een presentatie in de Groeve over Tusschenwater heb ik de nieuwe lange fietsbrug halverwege de Dijk de Zeelandbrug genoemd. Sindsdien hoor ik steeds meer mensen praten over de Zeelandbrug. Wanneer je binnenkort een keer over de Zeelandbrug fietst, zet dan je fiets even neer en ga een poosje rustig zitten bij of op de brug. Grote kans dat een ijsvogel onder de brug door komt vliegen. Ook boerenzwaluwen die de onderkant van de brug als nestplaats hebben uitgekozen scheren voortdurend om je hoofd.

Verstoringen

Minder leuk is dat je ook kans maakt op peddelende kanoërs die onder de brug doorkomen en andere verstoringen in het gebied. Schijnt in meerdere natuurgebieden in het gehele land voor te komen. Zie ook het artikel op de site van RTV-Drenthe:

<https://www.rtv-drenthe.nl/nieuws/159620/Overlast-in-drukbezochte-Drentse-natuurgebieden>

We zijn voortdurend in contact met HDL over o.a. inrichting van het gebied en hoe om te gaan met mensen die zich niet aan de regels houden. Hopelijk worden er binnenkort regelmatig boa's ingezet voor het handhaven van de voorschriften.

Prachtig gebied

Er is op dit moment heel veel moois te zien in Tusschenwater. De kleine plevieren hebben het nog steeds naar hun zin. Waarschijnlijk wel meer dan tien paartjes. Heel veel eendensoorten in grote aantallen. Ganzen die in kleine treintjes, moeder voorop en de pullen erachteraan, door het gebied zwemmen. Een bezoek zeker waard, maar let op er scharrelen heel veel jonge vogels in het gras rond. Zie ook de foto van vier kleine Kievieten die nog maar net uit het ei zijn gekropen.

Gerard

Ervaringen in Tusschenwater-Oost

Tusschenwater-Oost bestaat vooral uit water...

Het is het deel waar de voormalige Hunzeloo doorheen gaat en de telrondes worden vrijwel geheel gemaakt door over de omliggende kades (dijkjes) om het gebied heen te lopen. Er zijn wat eilandjes en lage dammen en 1 bosje met flink hoge bomen dat er in de oude situatie al was. De totale looproute er omheen is ongeveer 5 km en als je daarbij alle vogels wilt tellen dan ben je zo'n 3,5 uur per ronde bezig. Er is relatief weinig 'land' en het aandeel aan 'landvogels' is daarom minder dan bij de andere gebieden.

Het meest opvallend in Oost is een grote kokmeeuwen kolonie op de eilandjes, heel grof geschat zo'n 300 paar. Het is daardoor vaak flink rumoerig in het gebied, veel meeuwengeschreeuw en soms lastig om de paar zangvogeltjes die er zijn te horen...

Verstoringen

Ook in dit gebied loopt je natuurlijk regelmatig tegen verstoringen aan. De doorlopende vaarroute via de Hunze loopt er dwars doorheen en niets belet recreanten met kano's en kleine bootjes om kriskras door het gebied te gaan. Het is aan HDL om te zorgen voor afbakening van het vaargebied, tzt zal dat er wel komen.

Een effect van verstoring door waterrecreatie is (volgens mij) dat alle kluten uit het gebied verdwenen zijn. Vorig jaar waren er wat territoria van kluten en eerder dit voorjaar waren er flink wat aanwezig. Nu zijn ze er niet meer, ongeveer sinds er een motorbootje was gesignaleerd dat dwars door het gebied 'scheurde'...

Bijzondere waarnemingen

Bij de tellingen tot nu toe heb ik 70 vogelsoorten aangetroffen. Lang niet allemaal broedvogels natuurlijk, veel soorten zijn wintergasten en zijn inmiddels vertrokken of gaan binnenkort nog weg.

In de beginperiode veel 'winterenden'. Eigenlijk alle eendensoorten die je maar kunt bedenken zijn of waren er te vinden. Typische wintergasten die er nog zijn als de tellingen al beginnen zijn smient, pijlstaart, brilduiker, grote zaagbek en nonnetje. Deze zijn inmiddels allemaal weg.

Het meest opvallend dit seizoen is de aanwezigheid van een paar zwartkopmeeuwen. Bij de telling op 19 april ontdekte is een zwartkopmeeuw tussen de honderden kokmeeuwen, een mooie waarneming waar ik natuurlijk heel blij mee was! Nog mooier werd het bij de telling van 5 mei, toen zag ik twee zwartkopmeeuwen bij elkaar zitten! Een paartje? Dat lijkt wel, maar ja, misschien zijn het wel twee vrijgezelle vrienden, dat kun je zo niet zien 😊
Ik kon via de telescoop met de telefoon een bewijsfoto maken, dat was even mooi en de waarneming is daardoor officieel goedgekeurd.

Op precies dezelfde plek zag ik op 10 mei weer een zwartkopmeeuw en die leek zich behoorlijk als broedvogel te gedragen! We kunnen dus wel uitgaan van een vastgesteld territorium!

Als de volgende nieuwsbrief uitkomt zijn alle BMP's afgerond. We zullen dan ingaan op de uiteindelijke resultaten.

Bob

Vogelen in het Hunzedal in coronatijd

De huidige Coronatijd heeft ook zo zijn voordelen. Veel verplichtingen zijn weggevallen: hoeven even niet. Dus ruim tijd om in het vroege voorjaar weer eens de eigen omgeving te verkennen. En als je alleen of met z'n tweeën bent, en het meeste gezegd is, dan is er alle tijd om stil te zijn en de natuur op je in te laten werken. En dan te bedenken dat het een lange tijd prachtig weer is geweest.

De bekende gebieden van de polders rond het Zuidlaardermeer en inmiddels ook Tusschenwater zijn

geweldig om de vroege vogelwereld van weilanden en moerassen te beleven, vooral in de ochtend.

April is echt de maand dat veel zomerbroeders terug komen uit hun zuidelijke winterkwartieren.

De weidevogels: Kievit, Grutto, Scholekster, Tureluur, Watersnip en Veldleeuwerik kwamen als eerste terug en zijn hier nu allemaal aanwezig. Geleidelijk aan kwamen ook de kleine riet- en ruigtezangers terug. Te beginnen met de Blauwborst, gevolgd door de Rietzanger en compleet gemaakt door Grasmus, Kleine Karekiet en Sprinkhaan-zanger. Dit tot ergernis van de overwinterende Rietgorzen, die wel zullen denken: wat wordt het hier weer druk met al die terugkerende vakantiegangers uit Afrika.

Gelukkig trekt de natuur zich niets aan van landsgrenzen, die in deze tijd voor ons mensen gesloten zijn.

Hebben jullie ook gemerkt dat de Blauwborst aan een opmars bezig is? Vroeger was dit een zeldzaam vogeltje, waarbij je echt van geluk kon spreken als je hem of haar tegenkwam. Maar als je nu een rondje loopt over de dijk van de Oostpolder en je luistert aandachtig, dan hoor je dat prachtige liedje op heel veel plekken. Zijn liedje begint vaak zacht, voorzichtig en een beetje hikkend, maar loopt dan uit in enkele felle strofen, waarbij hij zich even zingend in de lucht werpt. Soms kan je pech hebben, dat geen enkele Blauwborst zin heeft om te zingen. Daarom zijn er vaak veel meer dan je denkt.

Dit vroege voorjaar viel me op dat er relatief veel weidevogels aanwezig zijn in het Hunzedal tussen de natuurgebieden van het Annermoeras en Tusschenwater. Het betreft dan de westelijke weilandstrook direct grenzend aan de Hunze. Op meerdere wandelingen in dit gebied zagen of hoorden we Veldleeuweriken, Graspiepers, Kieviten, Grutto's, Gele kwikstaarten en in mindere mate Tureluurs. Ook de Wulp lijkt weer even terug te zijn en twee maal vloog een paartje Patrijzen op. Een oase van weidevogels!

Tureluur – Foto: Bob Hogeveen

En dan te bedenken dat in heel veel Drentse beekdalen de weidevogels compleet verdwenen zijn. Het is niet voor niets dat beheersovereenkomsten (natuursubsidie) voor weidevogelbeheer (agrarisch natuurbeheer) in Drenthe zo goed als alleen maar mogelijk zijn in de kop van Drenthe. De rest van Drenthe is al afgeschreven voor de weidevogels! Daarom des te belangrijker dat het behoud van natte weilanden met extensief, natuurvriendelijk agrarisch beheer essentieel is voor de weidevogels in het Hunzedal. Natuurontwikkeling in de vorm van zelfsturende ruige moerasnatuur ingeklemd tussen kades is prachtig en prima.

Maar laat men dan ook niet vergeten om natte weilanden aan te leggen en te onderhouden als buffergebieden tussen de nieuwe natuurgebieden en de intensieve landbouwgebieden. Anders dan kan die ene Grutto wel foerageren in het moeras, maar heeft geen veilige plek om te broeden.

Deze zomer komt een landschapsvisie over het Hunzedal uit. Ik heb de samenvatting al gelezen. Men wil, als het kan slimme functiecombinaties samenstellen, waarbij de nodige aandacht uitgaat naar de energietransitie. Wij zullen inspanningen moeten betrachten om het Hunzedal gevrijwaard te houden van windmolens en zonneparken. Helaas!

Maar nog even terugkomend op de weidevogels van genoemd stukje Hunzedal. Naast de terugkerende broedvogels was april in dit gebied ook een geweldige maand om (soms grote) groepen Regenwulpen, Kemphanen en Goudplevieren voorbij te zien vliegen.

Ik ben benieuwd wat Mei gaat brengen. Gisteren, terug fietsend uit het Annermoeras hoorde ik op twee plaatsen het prachtige zomer-hooilandgeluid van de Kwartel. Hij schijnt te willen roepen:

Kwiek-ik-kwiek, Kwiek-ik-kwiek.

Altijd kwiek de zomer in, maar moeilijk te zien!

Een mooie tijd toegewenst,

JanSiem

Een ransuil in de tuin, Zuidlaren – Foto: JanSiem Rus

Bijzondere waarnemingen

Een MAS-telling om niet te vergeten

10 jaar doe ik nu MAS-telpunten (Meetnet Agrarische Soorten) in de omgeving van Eext. Vaak is dit wat saai, uitgestrekte akkers met maar weinig vogelsoorten. Daarnaast is het erg vervelend om te zien dat het in de loop der jaren niet best gaat, m.n. op gebied van landgebruik. Waar 10 jaar geleden nog flinke ruige randen en stukjes waren, is nu het land tot op de laatste centimeter van de erfgrans intensief bewerkt en in gebruik. Ook paaltjes en draad, waar zo graag wat vogels opzitten, verdwijnen, samen met ruigte daar omheen. In dat soort gebieden zijn vaak niet meer dan een handvol soorten te zien.

Die soorten zitten dan vooral in de bomen langs de weg en de kleine bosperceeltjes die toevallig in de buurt van het telpunt staan.

Dit voorjaar echter was er een geweldige uitschieter! Bij de telronde van eind april zag ik bij afspeuren van dat kale land met de verreikijker een paar 'onduidelijke' vogels zitten, vrij ver weg, net aan de rand van het telgebied. Met de telescoop erbij werd het direct duidelijk, het ging hier om een absolute topsoort, het waren morinelpleviers!!! 5 stuks zaten er, wat heen en weer lopend over het kale land.

Geen camera bij de hand natuurlijk, maar met de telefoon achter het oculair van de telescoop kon ik ze toch vastleggen. Het resultaat, zie hieronder, is goed genoeg als bewijsplaatje en dat is bij dit soort waarnemingen natuurlijk absoluut nodig. Op waarneming.nl is deze waarneming verborgen maar wel goedgekeurd.

Na invoeren van de telling bij SOVON kreeg ik ook direct de vraag of het niet een 'invoerfoutje' was. Maar de foto geeft 100% uitsluitel en ik kreeg ook de felicitaties met deze bijzondere waarneming!

Bob

Grasmus, De Onlanden – Foto: Ger Kleefman

Contactpersoon nieuwsbrief: Bob Hogeveen
Stuur je inbreng naar: nz@bobhogeveen.nl